

Pensioenrecht en relatievermogensrecht, deel 1

drs. J.M.J. Holtermans cpc
mr. W.P.M. Thijssen

Utrecht, 10 september 2018

Inhoud

- Ochtenddeel
 - Driepijlersysteem Nederlands pensioenstelsel
 - Pensioenverevening en bijzonder partnerpensioen
- Middagdeel
 - Pensioenverrekening
 - Pensioenverweer
 - Recente ontwikkelingen in de rechtspraak
 - Fiscale aspecten van pensioenverevening en pensioenverrekening
 - Evaluatie Wet VPS: Wat staat ons te wachten?

Driepijlersysteem Nederlands pensioenstelsel

Nederlands pensioenstelsel

- Driepijlersysteem
 - 1e pijler is de basis van de overheid
 - AOW en ANW
 - 2e pijler is aanvullend via werkgever
 - Pensioenregeling
 - 3e pijler privé aanvulling
 - Eigen voorzieningen, zoals lijfrenteverzekering en lijfrenterekening of -beleggingsrecht

Verhoging AOW-leeftijd

- Tot 2022
 - Versnelde verhoging van de AOW-leeftijd
 - Van 65 jaar naar 67 jaar en drie maanden
- Vanaf 2022
 - Koppeling aan de levensverwachting
 - Automatische stijging AOW-leeftijd met drie maanden
 - Aankondiging stijging: vijf jaar van te voren
- In 2017 is besloten: geen stijging in 2023
- Recente ontwikkelingen
 - Actuarissen: AOW-leeftijd eerst in 2026 naar 67 jaar (en niet in 2021)
 - FNV: AOW-leeftijd moet terug naar 66 jaar

AOW-leeftijd

Geboortedatum	Aanvangsjaar AOW	Leeftijd waarop de AOW-uitkering ingaat
Na 30 september 1950 en voor 1 juli 1951	2016	65 + 6 maanden
Na 30 juni 1951 en voor 1 april 1952	2017	65 + 9 maanden
Na 31 maart 1952 en voor 1 januari 1953	2018	66
Na 31 december 1952 en voor 1 september 1953	2019	66 + 4 maanden
Na 31 augustus 1953 en voor 1 mei 1954	2020	66 + 8 maanden
Na 30 april 1954 en voor 1 januari 1955	2021	67
Na 31 december 1954 en voor 1 oktober 1956	2022	67 + 3 maanden
Na 30 september 1956	2023	ten minste 67 + 3 maanden

2^e pijler pensioen

- Arbeidsvoorwaarde (vaak bij cao geregeld)
- Pensioenregeling bestaat uit
 - Pensioenovereenkomst
 - Uitvoeringsovereenkomst
 - Pensioenreglement
 - ➔ Pensioendriehoek
- Belangrijkste wettelijke regelingen
 - Pensioenwet
 - DGA valt niet onder de PW
 - Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds
 - Wet verplichte beroepspensioenregeling
 - Wet op de loonbelasting 1964

Karakter pensioenovereenkomst

- Uitkeringsovereenkomst
- Kapitaalovereenkomst
- Premieovereenkomst
 - 3 mogelijkheden
 - Premie aanwenden voor inkoop gegarandeerde uitkering
 - Premie aanwenden voor inkoop gegarandeerd kapitaal
 - Premie beleggen (zuivere premieregeling)

Reikwijdte pensioenovereenkomst

- Ouderdomspensioen
- Nabestaandenpensioen
 - Partnerpensioen
 - Wezenpensioen
- Arbeidsongeschiktheidspensioen

Soorten pensioenregelingen

- Eindloonregeling
 - Opbouw op basis van het laatstverdiende salaris
- Middelloonregeling
 - Per jaar wordt pensioen opgebouwd over het pensioengevend salaris van dat jaar
 - Hoogte van pensioenuitkering afhankelijk van het aantal jaren dat pensioen wordt opgebouwd en van de hoogte van het gemiddelde salaris in die jaren
- Beschikbare premieregeling
 - Vaste premiestaffels, afhankelijk van leeftijd en hoogte salaris
 - Beleggingsresultaten bepalen vaak de uiteindelijke pensioenaanspraken
- Hybride regeling
 - Verzekerd kapitaal vaststellen op basis van eindloon of middelloon
 - Volgens DNB behandelen als uitkeringsovereenkomst

Versobering pensioenregelingen (1)

- Tot uiterlijk 1-6-2004 (oud-regime)
 - Richtleeftijd 60 jaar
 - Eindloon: 2,33% per jaar
 - Middelloon: 2,33% per jaar
- Vanaf 1-6-1999 (overgangsregeling: 1-6-2004) tot 1-1-2006 (Witteveen)
 - Richtleeftijd 60 jaar
 - Eindloon: 2% per jaar
 - Middelloon: 2,25% per jaar
- Vanaf 1-1-2005 (overgangsregeling: 1-1-2006) tot 1-1-2014 (VPL)
 - Richtleeftijd 65 jaar
 - Eindloon: 2% per jaar
 - Middelloon: 2,25% per jaar

Versobering pensioenregelingen (2)

- Vanaf 1-1-2014 tot 1-1-2015 (VAP)
 - Richtleeftijd 67 jaar
 - Eindloon: 1,9% per jaar
 - Middelloon: 2,15% per jaar
- Vanaf 1-1-2015 tot 1-1-2018 (Witteveen 2015)
 - Richtleeftijd 67 jaar
 - Eindloon: 1,657% per jaar
 - Middelloon: 1,875% per jaar
- Vanaf 1-1-2018
 - Richtleeftijd 68 jaar
 - Eindloon: 1,657% per jaar
 - Middelloon: 1,875% per jaar

Versobering pensioenregelingen (3)

- Met ingang van 1-1-2015
 - Aftopping pensioengevend salaris
 - Introductie netto pensioen en netto lijfrente
- Ten behoeve van pensioenopbouw boven pensioengevend salaris van € 105.075 (2018)
 - Aanspraak belast
 - Netto aanspraak vrijgesteld in box 3
- Werkgever moet aanbieden
- Werknemer mag kiezen: netto pensioen of netto lijfrente

Versobering pensioenregelingen (4)

- Verschil pensioen verwerven vs. pensioen opbouwen
- Partnerpensioen steeds vaker op risicobasis verzekerd
 - Wel verwerven
 - Niet opbouwen!
- Beperking opbouwmogelijkheden sinds 1-1-2015

Pensioenverevening en bijzonder partnerpensioen

Einde relatie

- Onderscheid
 - Huwelijk
 - Geregistreerd partnerschap
 - Ongehuwd samenwonen

Ouderdomspensioen

- Tot 27-11-1981
 - Pensioenrechten werden toegekend aan degene die ze had opgebouwd, zonder enige verrekening of compensatie voor de
- Vanaf 27-11-1981 tot 1-5-1995
 - Pensioenrechten werden verrekend op grond van Boon/Van Loon (NJ 1982, 503)
- Vanaf 1-5-1995
 - Wet verevening pensioenrechten bij scheiding

Bijzonder partnerpensioenen

- Vanaf 9-2-1973 voor weduwepensioenen
- Vanaf 1-8-1987 voor weduwnaarspensioenen
- Vanaf 1-1-1998 voor geregistreerd partners
- Vanaf 1-1-2008 voor ongehuwd samenwonenden

Definitie partner(relatie) in de PW

- Partner
 - Echtgenoot
 - Geregistreerd partner
 - Partner in de zin van de pensioenovereenkomst
- Partnerrelatie
 - Huwelijk
 - Geregistreerd partnerschap
 - Partnerrelatie in de zin van de pensioenovereenkomst
 - In pensioenovereenkomst uit te werken
 - Invloed op fiscaal partnerschap

Wet VPS (1)

- Waar geregeld?
 - Wet VPS
 - Regeling vaststelling regels pensioenberekening over deelnemingsjaren voor 1 mei 1995
 - Regeling voor berekening in geval van waardeoverdracht
 - Regeling vaststelling regels pensioenberekening bij scheiding voor 27 november 1981

Wet VPS (2)

- Regelend recht
- Afwijkingen mogelijk
 - Huwelijkse voorwaarden
 - Echtscheidingsconvenant

Wet VPS (3)

- Huwelijkse voorwaarden vóór 1-5-1995 (11 Wet VPS)
 - Uitleg huwelijkse voorwaarden
 - HR 24-11-1997, ECLI:NL:HR:1997:ZC2473
*In aansluiting bij art. 1:155 BW bepaalt art. 11 Wet VPS dat slechts dan geen verevening van pensioenrechten plaatsvindt, indien de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden of bij een bij geschrift gesloten overeenkomst met het oog op de scheiding "uitdrukkelijk" anders hebben bepaald.
Dat betekent dat alsnog bij huwelijkse voorwaarden of bij echtscheidingsconvenant expliciet toepassing van de Wet VPS moet worden uitgesloten*
 - HR 19-11-2010, ECLI:NL:HR:2010:BN7893
Van een "uitdrukkelijk" uitsluiten in de zin van art. 11 Wet VPS kan eveneens sprake zijn ingeval partijen in hun huwelijkse voorwaarden met het oog op een eventuele scheiding hebben bepaald dat (bepaalde) pensioenrechten niet worden verrekend

Wet VPS (4)

- Zie ook in lijn met HR 24-11-1997, ECLI:NL:HR:1997:ZC2473 (uitsluitend koude uitsluiting vóór 1-5-1995 = wel verevenen)
 - Hof Den Bosch 7-12-2010, ECLI:NL:GHSHE:2010:BO6682
- Zie ook in lijn met HR 19-11-2010, ECLI:NL:HR:2010:BN7893 (uitsluiting pensioenverrekening vóór 1-5-1995 = niet verevenen)
 - Hof Den Haag 25-6-2008, ECLI:NL:GHSGR:2008:BD6959
 - Hof Leeuwarden 21-8-2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BX5424
 - Hof Den Bosch 26-3-2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:1101
 - Hof Den Bosch 8-3-2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:852

Wet VPS (5)

- Welke pensioenen
 - Ouderdomspensioen
 - Tijdelijk ouderdomspensioen, mits bij einde deelneming premievrije aanspraak
 - Diverse in de wet genoemde pensioenen
 - Buitenlandse pensioenen
- Buitenlands huwelijksvermogensrecht
 - Nederlandse pensioenen
- Waarom van belang?
 - 1:94, 2, b BW
 - 1:155 BW

Wet VPS (6)

- Beoordeling reikwijdte Wet VPS in de jurisprudentie
 - Lijfrente valt niet onder Wet VPS
Rechtbank Zutphen 5-9-2002, ECLI:NL:RBZUT:2002:AE9783
 - Militair reservistenpensioen valt wel onder de Wet VPS
Rechtbank Zutphen 21-11-2002, PJ 2004/79 (geen ECLI)
Hoge Raad 12-8-2005, ECLI:NL:HR:2005:AT2619
 - DGA pensioen in eigen beheer valt wel onder de Wet VPS
Rechtbank Maastricht 1-9-2004, ECLI:NL:RBMAA:2004:AR1982
Hof Den Haag 25-11-2009, ECLI:NL:GHSGR:2009:BK6081
 - Levenslang vroegpensioen valt wel onder de Wet VPS
Rechtbank Leeuwarden 8-6-2005, ECLI:NL:RBLEE:2005:AT7640
 - OBU- en FPU-uitkeringen vallen niet onder de Wet VPS
Hof Arnhem 12-12-2006, ECLI:NL:GHARN:2006:AZ8908
Rechtbank Den Haag 28-3-2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BW0688

Wet VPS (7)

- Beoordeling reikwijdte Wet VPS in de jurisprudentie
 - (Ontslag)stamrecht valt niet onder de Wet VPS
Rechtbank Utrecht 16-6-2010, ECLI:NL:RBUTR:2010:BM9266
Hof Amsterdam 1-10-2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:4236
 - (FOR)stamrecht valt niet onder de Wet VPS
Rechtbank Dordrecht 14-11-2012, ECLI:NL:RBDOR:2012:BY4892
 - Belgisch rustpensioen valt niet onder de Wet VPS
Rechtbank Zeeland-West-Brabant 18-12-2013, ECLI:NL:RBZWB:2013:11280
echter, zie ook
Rechtbank Zeeland-West-Brabant 115-1-2014, ECLI:NL:RBZWB:2014:4381,
waarin op grond van R&B wel verdeling van Belgisch rustpensioen boven niveau
AOW moest plaatsvinden

Verevening ouderdomspensioen (1)

- Standaardverevening (2, 1 jo. 2, 3 Wet VPS)
 - Tijdens huwelijk opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen bij helfte verevenen
 - Hoe vast te stellen in geval van een beschikbaar premieregeling?
 - Huwelijksgoederenregime (GVG / HVW) speelt geen enkele rol
- Wanneer?
 - Echtscheiding
 - Beëindiging geregistreerd partnerschap
 - Scheiding van tafel en bed

Verevening ouderdomspensioen (2)

- Dus niet in geval van beëindiging ongehuwd samenwonenrelatie!
 - Toch verevenen?
 - Wet LB 1964 staat vervreemding toe (zonder heffing dus)
 - Praktische uitvoering?

Verevening ouderdomspensioen (3)

- Afwijkingen (4 Wet VPS)
 - Vastleggen in huwelijkse voorwaarden of convenant
 - Mogelijkheden
 - Uitsluiten toepassing Wet VPS
 - Boon/Van Loon weer automatisch van toepassing? Of keuze?
 - Andere periode
 - Ander vereveningspercentage
 - Conversie

Verevening ouderdomspensioen (4)

- Geen verevening gering pensioen
 - Op het tijdstip van de echtscheiding is het deel van het pensioen waarop recht op uitkering van de vereveningsgerechtigde ontstaat minder dan de afkoopgrens van 66, 1 PW (3, 3 Wet VPS)
 - 2018: € 474,11 bruto per jaar
- Hoe te handelen in geval van cumulatie van geringe pensioenen?
 - Zie Rechtbank Midden-Nederland 23-7-2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:2939

Verevening ouderdomspensioen (5)

- Meldingsformulier (2, 2 Wet VPS)
 - Binnen twee jaar na ontbinding huwelijk indienen bij pensioenuitvoerder
 - Rechtstreeks recht op uitbetaling jegens pensioenuitvoerder
 - Geldt niet voor buitenlandse pensioenuitvoerder
 - Buiten termijn: uitbetalingsrecht jegens ex-partner

Verevening ouderdomspensioen (6)

- Uitkering vereveningsgerechtigde is afhankelijk van keuzes die vereveningsplichtige maakt
 - Vervroegen of uitstellen pensioeningangsdatum
 - Variëren hoogte pensioenuitkering
 - Waardeoverdracht
- Hertrouwen en vervolgens wederom scheiden
 - Hoge Raad 11-4-2003, ECLI:NL:HR:2003:AF2685: verevenen vanaf aanvang eerste huwelijk, met uitzondering van periode tussen de twee huwelijken
 - Hoge Raad 13-7-2018, ECLI:NL:HR:2018:1180: afkoopsom pensioen dat tussen twee huwelijken was opgebouwd is verknocht

Verevening ouderdomspensioen (7)

- Voorwaardelijk recht
 - Beide ex-partners moeten in leven zijn
- Gevolgen overlijden / einde vereveningsverplichting
 - Vereveningsgerechtigde overlijdt
 - Aanwas bij vereveningsplichtige tot 100% / vol OP
 - Vereveningsplichtige overlijdt
 - Vereveningsaanspraak of -uitkering OP vervalt
 - Uitkering BPP

Bijzonder partnerpensioen (1)

- Afsplitsen bijzonder partnerpensioen (57 PW; DGA: 3a Wet VPS)
 - Uitsluitend in geval van opgebouwde aanspraken
 - Wel in geval van op kapitaalbasis opgebouwd partnerpensioen
 - Niet in geval van op risicobasisbasis verworven partnerpensioen
 - Ook vóór-huwelijkse periode
- Wanneer?
 - Echtscheiding
 - Beëindiging geregistreerd partnerschap
 - Beëindiging ongehuwd samenwonenrelatie
- Dus niet in geval van scheiding van tafel en bed
 - Wel bij ontbinding huwelijk na scheiding van tafel en bed

Bijzonder partnerpensioen (2)

- Afwijkingen (57, 4 PW; DGA: 3a, 4 Wet VPS)
 - Vastleggen bij huwelijkse voorwaarden of convenant
 - Mogelijkheden
 - Afzien
 - Afwijkende omvang
 - Pensioenuitvoerder moet instemmen!
- Verdeling bijzonder partnerpensioen over meerdere ex-partners

Bijzonder partnerpensioen (3)

- Herleving partnerpensioen (57, 6 PW)
 - Bijzonder partnerpensioen komt na overlijden van de gewezen partner terug bij degene die de pensioenaanspraken heeft opgebouwd, voor zover dit in de betrokken pensioenregeling is bepaald
 - Geldt vanaf 1-7-2014
 - Geldt uitsluitend ten aanzien van niet-ingegaan pensioen
 - Geldt niet voor de DGA!
- Voordeel
 - Meer partnerpensioen voor nieuwe partner
 - Meer uitruil in ouderdomspensioen mogelijk

Bijzonder partnerpensioen (4)

- Vervreemden van bijzonder partnerpensioen (57, 5 PW)
 - Bij overlijden eigen ex-partner
 - Aan andere (ex-)partner van de eigen ex-partner
 - Onherroepelijk
 - Pensioenuitvoerder moet instemmen
 - Bij notariële akte

Conversie (1)

- Vereveningsaanspraak OP en aanspraak op bijzonder PP worden omgezet in een voor de vereveningsgerechtigde eigen aanspraak op OP (5 Wet VPS)
- Beide ex-partners moeten instemmen
 - Onherroepelijke machtiging in huwelijkse voorwaarden
- Pensioenuitvoerder moet instemmen
 - Instemmingsverklaring moet aan convenant worden gehecht!
- DGA
 - Conversie noodzakelijk om af te storten naar eigen pensioenlichaam ex-partner

Conversie (2)

- Voordelen vereveningsgerechtigde
 - Onafhankelijkheid, zelf keuzes maken
 - Conversie-uitkering meestal hoger dan vereveningsuitkering
- Nadelen vereveningsgerechtigde
 - Overlijden vereveningsplichtige: geen BPP en geen alimentatie
- Overweging conversie indien geen afsplitsing BPP
 - Overlijden vereveningsgerechtigde (vóór PID)
 - Geen vereveningsuitkering OP
 - Geen BPP
 - Na conversie
 - Eigen OP

Conversie (3)

- Voordelen vereveningsplichtige
 - Conversievoordeel: hoger OP
- Nadelen vereveningsplichtige
 - Overlijden vereveningsgerechtigde: geen aanwas tot 100% / vol OP

Conversie (4)

- Verplichte conversie op grond van redelijkheid en billijkheid?
 - Leeftijdsverschil ex-partners
 - Inkomenspositie
- Zie
 - Rechtbank Utrecht 21-03-2007, ECLI:NL:RBUTR:2007:BA3081
 - Gerechtshof Leeuwarden 19-4-2012, ECLI:NL:GHLEE:2012:BW7308

Pensioenverrekening Boon/Van Loon

Pensioenverrekening (1)

- Hoge Raad 27-11-1981, NJ 1982 503 (Boon/Van Loon)
 - In geval van gemeenschap van goederen
 - Redelijkheid en billijkheid
 - Pensioen is verknocht goed
 - Niet deelbaar, wel waarde verrekenen
- Vanaf 27-11-1981 tot 1-5-1995
- Of ook ná 1-5-1995?
 - 1:94, 2, b BW: tot de huwelijksgemeenschap behoren niet pensioenrechten waarop de Wet VPS van toepassing is + daarmee verband houdende rechten op nabestaandenpensioen (partnerpensioen)
 - Wat als toepassing Wet VPS bij huwelijkse voorwaarden of in echtscheidingsconvenant is uitgesloten?
 - Overzeese gebieden van het Koninkrijk

Pensioenverrekening (2)

- Oude gevallen
- Wel verdeeld/verrekend
 - Problemen bij de afwikkeling ten tijde van pensionering
- Niet verdeeld/verrekend
 - Alsnog verdelen/verrekenen (+ soms matiging, verrekenen vanaf bepaalde datum)
 - Vrijwel nooit verjaring of rechtsverwerking
 - Zie (recentelijk) onder meer:
 - Gemeenschappelijk Hof van Justitie, ECLI:NL:OGHACMB:2018:108-110-132
 - Hof Den Haag 6-3-2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:716
 - Rb Gelderland 24-1-2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:454
 - Hof Den Haag 7-11-2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3512
 - RB Overijssel 4-10-2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:3927
 - RB Midden-Nederland 12-4-2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:1921

Pensioenverrekening (3)

- Hoe werkt het?
- Pensioen is verknocht goed
 - Toedeling aan de ander niet mogelijk
- Wel waarde verrekenen
 - Ook vóór-huwelijkse pensioenopbouw
- Beide echtgenoten hebben in beginsel recht op de helft van de totale waarde ouderdomspensioen + waarde partnerpensioen
- Aan verrekeningsgerechtigde komt aldus toe
 - Waarde PP
 - Verschil met $\frac{1}{2} \times (OP + PP) -/- PP$
- Redelijkheid en billijkheid
 - Kan ook leiden tot beperking van de verrekenvordering (zelfs tot nihil)

Pensioenverrekening (4)

Voorbeeld

Waarde OP	300.000
Waarde PP	<u>80.000</u>
Totaal	380.000
Ieder recht op	190.000
Verrekeningsgerechtigde krijgt sowieso PP	<u>80.000</u>
Te verrekenen	110.000

Pensioenverrekening (5)

- Hoe kan verrekening plaatsvinden?
 - Voorwaardelijke uitkering, opeisbaar naar mate pensioen wordt uitgekeerd
Evenredig deel OP doorbetalen bij en na ingang ($\frac{110.000}{300.000} \times OP$)
 - Splitsing pensioenaanspraken en -uitkeringen
 - Cessie van de pensioenuitkeringen
 - Verhoging partneralimentatie
 - Bedrag ineens in contanten
 - Overbedeling met goederen (woning)
 - Overdracht bestaande lijfrente
 - Lijfrente tussen verrekeningsplichtige en verrekeningsgerechtigde
 - Premiestorting nieuwe lijfrente

Pensioenverweer

Pensioenverweer (1)

- Afwijzing verzoek om toewijzing echtscheiding (1:153, 1 BW)
 - In geval van teloorgaan of in ernstige mate verminderen van een bestaand vooruitzicht op uitkeringen bij overlijden echtgenoot
 - Tenzij een voor beide partijen billijke voorziening wordt getroffen
 - Binnen een door de rechter te stellen redelijke termijn
- Uitzonderingen
 - Redelijkerwijs is te verwachten dat de verweer voerende echtgenoot zelf voldoende voorzieningen treffen (1:153, 2, a BW)
 - Duurzame ontwrichting is in overwegende mate te wijten aan de door verweer voerende echtgenoot (1:153, 2, b BW)
 - Echtscheidingsverzoek is door verweer voerende echtgenoot zelf ingediend

Pensioenverweer (2)

- Pensioenverweer wordt niet vaak gehonoreerd
- Zie voor toewijzing (beiden buitenlandse pensioenregeling)
 - Hof Den Haag 16-6-2004, ECLI:NL:GHSGR:2004:AP1926
 - Hof Amsterdam 3-5-2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:1707

Pensioenverweer (3)

- Billijke voorziening
 - Voor beide echtgenoten billijk
 - Geen volledige compensatie vereist
- Zie onder meer
 - Hof Den Haag 6-2-1975 en 26-6-1975, ECLI:NL:GHSGR:1975:AC5605
 - Rechtbank Alkmaar 7-11-2002, ECLI:NL:RBALK:2002:AF0708
 - Rechtbank Roermond 24-5-2006, ECLI:RBROE:2006:AX9653
 - Rechtbank Alkmaar 18-2-2010, ECLI:NL:RBALK:2010:BM6645
 - Hof Amsterdam 3-5-2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:1707

Pensioenverweer (4)

- Eigen mogelijkheden om voorzieningen te treffen
 - Eigen (liquide) vermogen na echtscheiding
 - Mogelijkheid om zelf verzekering af te sluiten
- Zie onder meer
 - Hof Arnhem-Leeuwarden 16-10-2014, ECLI:NL:GHARL:2014:7948
 - Rechtbank Overijssel 8-4-2014, ECLI:NL:RBOVE:2014:3366
 - Hof Den Haag 14-3-2012, ECLI:NL:GHSGR:2012:BX3871

Recente ontwikkelingen in de rechtspraak

Fiscale aspecten van pensioenverevening en pensioenverrekening

Fiscale aspecten (1)

- Gehele of gedeeltelijke vervreemding van pensioenaanspraken aan (gewezen) echtgenoot of (gewezen) partner, dan wel omzetting van pensioenaanspraken waarbij (gewezen) echtgenoot of (gewezen) partner de gerechtigde wordt, leidt niet tot een onzuivere pensioenaanspraak (lees: is niet belast), mits dit plaatsvindt in het kader van
 - Echtscheiding
 - Scheiding van tafel en bed
 - Beëindiging samenlevingen de verkregen of omgezette aanspraak een voorzetting is van de oorspronkelijke pensioenaanspraak (19b, 3 LB)

Fiscale aspecten (2)

- Standaard verevening / conversie
+ meldingsformulier tijdig ingediend
 - Beide ex-partners ontvangen rechtstreeks OP onder inhouding loonheffing
- Standaard verevening / conversie
+ meldingsformulier niet (tijdig) ingediend
 - Vereveningsplichtige: ontvangt OP onder inhouding loonheffing en brengt door te betalen OP als PA in aftrek (6.3, 1, a IB)
 - Vereveningsgerechtigde: geeft ontvangen (doorbetaald) OP aan als PU (3.101,1, b IB)

Fiscale aspecten (3)

- Afwijkende verevening
+ overbedeling vereveningsgerechtigde
 - Hof Den Bosch 14-12-2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:5584
 - Afwijkende verevening leidt niet tot over- of onderbedeling van de boedel
 - In casu: pensioenaanspraken (die civielrechtelijk geen deel uitmaken van de huwelijksgemeenschap) worden uitgeruild met het woonhuis (dat daartoe wel heeft behoord)
 - Partijen hebben niet afgezien van toepassing Wet VPS, maar zijn desondanks overgegaan tot pensioenverrekening → bij de vrouw belast o.g.v. 3.102, 3, IB (en bij de man aftrekbaar 6.4, 2 IB)
 - Ondertekenen covenant is nog niet verrekenen!
Pas ná inschrijving echtscheidingsbeschikking dienen de verbintenissen te worden afgewikkeld en kan verrekening plaatsvinden

Fiscale aspecten (4)

- Verrekening á la Boon/Van Loon
+ overbedeling vereveningsgerechtigde
 - Vereveningsgerechtigde: overbedelingsbedrag belast als PU (3.102, 4 IB)
 - Vereveningsplichtige: aftrekbaar als PA (6.4, 2 IB)
- Escape
 - Keuze voor fictief fiscaal partnerschap voor het gehele jaar (2.17, 7 IB) en PA in aangifte vereveningsgerechtigde in aanmerking nemen
- Andere mogelijkheden om te verrekenen
 - Toedeling/vervreemding bestaande lijfrente: fiscaal neutraal (3.102, 4 IB + 6.4, 2 IB)
 - Koopsomstorting voor een nieuwe lijfrente: aftrekbaar bij verrekeningsplichtige en niet belast bij verrekeningsgerechtigde (6.3, 1, d jo. 6.6 IB)
Lijfrenteuitkeringen wel bij verrekeningsgerechtigde belast (3.100, 1, b IB)

Fiscale aspecten (5)

- Afwijken van standaardverevening, of afwijken van hetgeen bij huwelijkse voorwaarden is overeengekomen
- Leidt dit tot een schenking?
 - Voorwaardelijk recht
 - Bevoordelingsbedoeling
 - Verarming
 - Verrijking

Evaluatie Wet VPS: Wat staat ons te wachten?

Evaluatie Wet VPS (1)

- Rapport Min SZW en Min JV januari 2018
- Brief Minister Koolmees 8 maart 2018
- Voorstel
 - Conversie wordt de nieuwe standaard
 - Uitkering door PUO wordt de nieuwe standaard
 - Meldingsformulier alleen nog maar insturen indien
 - Afwijkend verevenen
 - Uitsluiten Wet VPS
 - Bijzonder partnerpensioen uitsluitend over huwelijkse periode

Evaluatie Wet VPS (2)

- Voordelen
 - Beide ex-echtgenoten krijgen regie over eigen pensioen
 - Geen afhankelijkheid van de ander
 - Geen incassorisico voor de vereveningsgerechtigde
 - Indien geen BPP krijgt de vereveningsgerechtigde toch op enig moment een uitkering indien vereveningsplichtige eerder overlijdt
 - Minder dubbele Inkomensafhankelijke bijdrage ZVW

Evaluatie Wet VPS (3)

- Nadelen
 - Overlijden ex-echtgenoot/alimentatieplichtige:
i.g.v. conversie geen PA en ook geen BPP
 - BPP wordt sowieso beperkt tot huwelijkse periode
 - Leeftijdsverschil speelt belangrijke rol
 - Overlijden ex-echtgenoot/vereveningsgerechtigde:
 - OP keert niet terug bij vereveningsplichtige
 - Afwijkende afspraak vereist instemming beide partijen
 - Indexatienadeel: conversierecht is feitelijk een “slapersrecht”
 - Krijgt rechter mogelijkheid om in te grijpen?
Een keuzerecht: conversie of toch verevenen?
 - Pensioenverweer?

(Af)rondvragen en afsluiting

